

# Considerații privind conceptul noii ordini economice și politice mondiale (I)

Dr. Nicolae Ecobescu

Dr. Victor Duculescu

Interesul crescând manifestat de oamenii politici, de cercuri largi ale opiniei publice pentru problema unei alcătuirii noi a relațiilor internaționale, prezența acestui subiect pe agenda a numeroase reuniuni guvernamentale și neguvernamentale, preocupările tot mai accentuate ale oamenilor de știință — economiști, politologi, juriști, sociologi etc. — pentru studierea diferitelor laturi sau consecințe ale noii ordini — idee pusă cu stringență pe primul plan al actualității de lucrările celei de-a VI-a sesiuni extraordinare a Adunării generale a O.N.U. din primăvara anului 1974 — demonstrează, credem, importanța precizării conceptului de nouă ordine economică și politică mondială, sarcină la elucidarea căreia sînt chemați să contribuie activiștii, cercetătorii în domeniul științelor sociale.

Prezentul studiu nu-și propune să ofere cititorului un tablou exhaustiv al componentelor și implicațiilor noii ordini ; scopul urmărit este acela de a înfățișa doar unele trăsături și elemente de bază, utile pentru înțelegerea a ceea ce este, sau, mai exact, a ceea ce trebuie să fie noua ordine. El va fi urmat, credem, de numeroase cercetări pe teme și aspecte specifice, care vor analiza incidența acestui concept pe cele mai diverse planuri.

1. *Noua ordine — o necesitate obiectivă.* Documentele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, care au făcut o amplă și cuprinzătoare analiză a fenomenelor lumii contemporane, au scos în evidență cu deosebită putere mutațiile care au avut și au loc în viața internațională, schimbările ce se produc continuu în configurația raportului de forțe pe plan mondial. Direcțiile esențiale ale acestor mutații sînt destinderea și colaborarea, afirmarea politicii de independență națională, dorința popoarelor de a participa la soluționarea problemelor internaționale, ridicarea conștiinței și răspunderii lor în salvagardarea păcii, în edificarea securității și cooperării, în promovarea unor relații noi, democratice între state.

Lupta popoarelor pentru înlăturarea vechii politici imperialiste de dominație și dictat, pentru asigurarea dreptului fiecărei națiuni de a-și clădi prezentul și viitorul în mod liber, afirmarea statelor suverane și independente, creșterea forței și influenței ideilor socialismului, accelerarea procesului decolonizării, manifestarea tot mai puternică a statelor mici și mijlocii în viața internațională, sînt principalii factori care au imprimat relațiilor internaționale un curs nou, pozitiv.

În același timp, falimentul politicii imperialiste de exploatare și asupra, accentuarea crizei sistemului capitalist mondial impune, cu



puterea unei necesități obiective, *reconsiderarea vechiului-sistem de relații existente în lume*, punind pe primul plan al actualității imperativul făuririi unei noi ordini economice și politice internaționale care să asigure, pe baza unor principii noi, democratice, de profundă echitate și justiție, dezvoltarea economică independentă a tuturor statelor, repudierea forței și a amenințării cu forța, a oricăror atingeri aduse suveranității și independenței naționale a popoarelor.

Ordinea mondială actuală se prezintă ca o ordine injustă și perimată în sensul că ea continuă fără încetare să-i sărăcească pe cei săraci și să-i îmbogățească pe cei bogați. Ea își are sorgintea în relațiile politice și economice stabilite într-o epocă în care cea mai mare parte a țărilor lumii nu existau ca state independente. Inechitatea și inegalitatea pe care le perpetuează provin, în fond, din perioada imperiilor coloniale. Așa cum remarcă reprezentantul Libanului în cadrul discuțiilor celei de-a VI-a sesiuni extraordinare a Adunării generale a O.N.U., ordinea internațională existentă joacă în favoarea țărilor bogate și le asigură preponderența, pentru a nu spune dominația. Concepută de aceste țări conform nevoilor lor, această ordine promovează prin excelență propriile lor interese<sup>1</sup>.

Eliminarea marilor decalaje care mai despart încă țările în curs de dezvoltare de statele puternic industrializate — una dintre cele mai stricte probleme ale omenirii — nu va putea fi rezolvată decât dacă, în locul actualelor relații, a vechilor practici și metode, pe care imperialismul, prin îndelungata sa dominație economică și politică, le-a imprimat raporturilor interstatale, vor fi instaurate alte relații, de un tip superior, care să asigure evoluția independentă a fiecărei națiuni, participarea sa activă, cu drepturi depline, la viața internațională.

Revoluția tehnico-științifică, cu uriașele sale implicații, apariția unor probleme noi, cărora omenirea este chemată în prezent să le găsească rezolvări viabile: dezarmarea nucleară, dezvoltarea, protecția mediului înconjurător, cucerirea cosmosului, exploatarea spațiilor submarine în folosul întregii umanități ș.a., implică abordarea și soluționarea lor pe bază nouă, într-un spirit realmente democratic.

Interdependența crescândă între toate națiunile determină în mod obiectiv făurirea unor relații noi între state, bazate pe egalitate, dreptate și avantaj reciproc, pe respectarea suveranității și independenței naționale. Aceasta reclamă eliminarea vechii politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, lichidarea raporturilor inechitabile, a oricăror forme de dominație și asuprire.

Din cele ce preced se vedește, în chip pregnant, faptul că *noua ordine nu constituie un deziderat subiectiv al unor state, al unor personalități sau cercuri politice, ci o necesitate imperioasă spre care converge întreaga evoluție contemporană*.

După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântarea rostită la marea adunare populară din ziua de 6 martie 1975, „Este tot mai evident că depășirea actualei crize economice nu se poate realiza pe baza vechilor norme și principii care au guvernat raporturile dintre state și au dus la împărțirea lumii în asupriți și asupritori, în săraci și bogați. Este necesar să se acționeze cu toată hotărârea pentru așezarea relațiilor internaționale pe baze

<sup>1</sup>Doc. O.N.U., A/PV. 2218, 18 aprilie 1974.



*noi, renunțându-se la încercarea de a impune perpetuarea, sub diferite forme, a vechilor concepții privind relațiile dintre state și națiuni”<sup>2</sup>.*

Ni se pare important de evidențiat faptul că, acțiunile și inițiativele României socialiste pe planul relațiilor internaționale — atât de numeroase în ultimii ani — orientate în mod consecvent pe linia unei reale traduceri în viață a postulatelor dreptului și eticii internaționale, au prefigurat în multe privințe preocupările actuale pentru crearea unei noi ordini economice și politico. Prezintă o însemnătate dintre cele mai mari pentru edificarea noii ordini mondiale, pentru precizarea conținutului acesteia, concepția dinamică, pătrunsă de realism și înalte precepte morale, despre înfăptuirea unei politici și a unor relații noi, de justiție, egalitate și respect între state — promovată cu consecvență și dezvoltată în chip creator de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, numeroasele documente internaționale încheiate de România în ultimii ani, care se remarcă prin caracterul lor original și novator, cum sînt declarațiile solemne, declarațiile și comunicatele comune, tratatele de prietenie și cooperare, acordurile generale de colaborare. Instrumente politico-juridice de mare însemnătate practică și principială, aceste documente definesc drepturile și obligațiile fundamentale ale statelor, principiile pe care trebuie să se întemeieze raporturile lor mutuale, stabilind, în acest chip, jaloane esențiale ale noilor rînduiri internaționale.

2. *Noua ordine — un proces profund revoluționar.* Propunîndu-și o transformare radicală a vechiului sistem de relații, noua ordine economică și politică mondială se înfățișează ca un vast proces revoluționar, ce implică schimbări în profunzime, de substanță, iar nu simple ajustări formale.

În concordanță cu cerințele înnoitoare și cu direcția de evoluție a istoriei, noua ordine răspunde imperativului adaptării raporturilor inter-statale noilor condiții prevalente în lume, ale emancipării națiunilor și afirmării lor ca subiecte cu drepturi depline ale relațiilor internaționale. Respingînd forța din arsenalul metodelor politico-diplomatice, ea permite făurirea unor relații noi, de încredere și stimă între popoare, care să favorizeze prosperitatea fiicăruia dintre ele, progresul general al culturii și civilizației umane. În același timp, sesizînd fenomenele de perspectivă ale economiei mondiale, ea oferă posibilitatea clădirii unui nou sistem de raporturi economice, care să asigure o egalitate reală între toate țările lumii, să cheazășuiască dezvoltarea liberă și independentă a tuturor popoarelor, în cadrul unei diviziuni internaționale a muncii mai raționale și mai juste.

Nu trebuie uitat faptul că în lume mai există raporturi de inechitate și inegalitate, că se mai mențin și chiar se accentuează practici de aservire și dominație, că numeroase popoare sînt nevoite să depună eforturi susținute pentru a depăși stadiul subdezvoltării. Tocmai împotriva unor asemenea stări de lucruri totalmente anacronice este chemată să acționeze noua ordine.

Caracterul profund revoluționar al noii ordini își găsește expresia și în faptul că ea este chemată să asigure rezolvarea în interesul tuturor țărilor a problemelor multiple și complexe ce decurg din revoluția tehnico-

<sup>2</sup> „Scinteia”, nr. 10.121, 7 martie 1975.



științifică, din pătrunderea omului în medii altădată necunoscute sau inaccesibile, din necesitatea exploatării unor noi resurse în folosul întregii umanități.

Analiza fenomenelor atât de complexe ale lumii contemporane, a evoluției vieții internaționale, în general, demonstrează că *transformarea radicală a relațiilor dintre state constituie o cerință imperioasă pentru asigurarea progresului economic și social al tuturor popoarelor pentru înfăptuirea păcii și justiției internaționale*. Ea învederează că reformele și măsurile parțiale nu pot da decât un răspuns vremelnic problemelor majore cu care omenirea este confruntată și arată, fără putință de tăgadă, că numai schimbarea atotcuprinzătoare a sistemului de relații existent poate asigura pacea și prosperitatea popoarelor, în cadrul unei noi alcătuiți internaționale, întemeiate pe justiția economică, politică și socială.

Evidențiind caracterul transformărilor de conținut pe care le implică o nouă ordine, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român că „...noua ordine nu înseamnă schimbarea vechiului ambalaj cu altul nou — chiar dacă ar fi de aur. Schimbarea doar a ambalajului nu va soluționa problema; dimpotrivă, va agrava și mai mult stările actuale de lucruri, criza economică, instabilitatea, criza generală a capitalismului, cu toate consecințele pe care acestea le au asupra colaborării și păcii internaționale”<sup>3</sup>.

Noua ordine presupune, așadar, modificări structurale de anvergură, cu consecințe și implicații pe plan economic, politic, social, juridic, instituțional. Fenomen multidimensional, ea nu poate afecta doar un domeniu limitat al relațiilor mondiale; dimpotrivă, ea trebuie să cuprindă — într-un proces revoluționar de mare amploare — toate sferele vieții internaționale<sup>4</sup>. Fiind menită să dea răspunsuri viabile unor probleme vitale ce frământă puternic statele, popoarele, în ultimele decenii și a căror acuitate s-a manifestat în mod deosebit în ultimul timp, noua ordine trebuie să marcheze un moment de răscruce în dezvoltarea societății umane, constituind temelia trainică a unei lumi mai drepte, mai bune.

3. *Elemente definitorii ale noii ordini*. Din caracterul revoluționar al noii ordini decurge cerința întemeierii acesteia, în mod obligatoriu, pe un ansamblu coerent de norme și principii imperative, de natură a permite clădirea unui nou sistem de relații, apt să asigure în fapt îmbinarea armonioasă a intereselor naționale ale popoarelor cu interesele comunității internaționale.

Acest sistem de relații noi va trebui să garanteze înfăptuirea reală, concretă și efectivă a *drepturilor fundamentale ale statelor*, precum dreptul la existență liberă și independentă, dreptul de a decide în mod independent asupra propriilor destine, dreptul la pace și securitate, dreptul la dezvoltare, progres și bunăstare, dreptul asupra bogățiilor și resurselor naturale, în contextul strictei respectări, de către toate țările, a unor *principii ferme*

<sup>3</sup> Nicolae Ceaușescu, *Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român*, București, Edit. politică, 1974, p. 34.

<sup>4</sup> După cum arăta reprezentantul Mexicului în cadrul lucrărilor sesiunii extraordinare a Adunării generale a O.N.U. din aprilie 1974, „... noi trăim sau trebuie să provocăm o adevărată revoluție mondială, care nu ar putea fi concepută ca o simplă schimbare de denumire, ci ca o modificare autentică a structurilor socio-economice” (Doc. O.N.U. A/PV. 2215, 17 aprilie 1974).



de drept, aplicabile în totalitatea relațiilor lor mutuale, precum nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forță, neamestecul în treburile interne și externe ale altor popoare, soluționarea pe cale pașnică a diferendelor internaționale.

Prin conținutul și finalitatea sa, noua ordine se înfățișează astfel ca o adevărată *strategie* a evoluției viitoare a relațiilor internaționale, tinzând spre o veritabilă transformare a raporturilor dintre țări și popoare, spre făurirea unei lumi a dreptății și echității, din care să fie eradicate practicile politicii imperialiste de amenințare, forță și dictat, din care să fie eliminate instrumentele acestei politici prin înfăptuirea unor măsuri efective de dezarmare, prin lichidarea blocurilor militare și a politicii de bloc, să fie extirpată orice formă de dominație și asuprire, colonialismul și neocolonialismul, discriminările de orice fel, să fie lichidate subdezvoltarea și sechelele sale, iar toate națiunile, indiferent de sistemul social, de potențialul lor economic, politic și militar să-și poată spune în mod egal cuvântul în dezbaterile și rezolvarea treburilor mondiale.

*Elementul central al convergenței acestor postulate cardinale îl constituie respectarea dreptului la ființă națională, liberă și independentă, al tuturor popoarelor. Modelarea prezentului și făurirea propriului viitor este un drept fundamental și inviolabil al fiecărei națiuni. Noua ordine va trebui, de aceea, să contribuie la întărirea statelor naționale, să fortifice independența și suveranitatea lor, să asigure dreptul imprescriptibil al tuturor națiunilor de a-și afirma cu plenitudine personalitatea, libertatea lor de gândire, de decizie și de manifestare, dreptul fiecărei națiuni la progres economic și social, la bunăstare și prosperitate, conjugând și canalizând eforturile tuturor țărilor spre înfăptuirea idealurilor de pace, justiție și progres ale popoarelor. „Logica dezvoltării sociale impune cu toată forța atât respectul față de om, eliberarea lui de orice exploatare și asuprire, cât și respectul față de națiuni, față de voința lor de a trăi libere și independente, de a se afirma în marea competiție a civilizației universale...”<sup>5</sup>*

Asupra acestui aspect de însemnătate capitală considerăm că trebuie cu insistență stăruit, în studiile și cercetările referitoare la noua ordine internațională, întrucât în contextul dezbaterilor consacrate temei se emit păreri și se avansează formule eminamente ostile statului național și suveranității de stat, preconizându-se fără înconjur abolirea lor.

Lordul Gladwyn, de pildă, apreciază că statul național reprezintă un factor de „anarhie” în relațiile internaționale a cărui tendință spre suveranitatea nelimitată trebuie curmată în interesul „supraviețuirii” omenirii<sup>6</sup>. El este de părere că, în perspectivă, se va realiza o autoritate mondială din care S.U.A., U.R.S.S., China și, probabil, Japonia și Comunitatea Europeană vor face parte ca membri permanenți și poate câte un reprezentant ales din partea statelor naționale încă separate din lumea arabă, subcontinentul indian, Asia de Sud-Est, America de Sud și Africa la Sud de Sahara<sup>7</sup>. Evoluția omenirii în această direcție va străbate etapa

<sup>5</sup> Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 6, București, Edit. politică, 1972, p. 380.

<sup>6</sup> Lord Gladwyn, *World Order and the Nation-State—A Regional Approach*, Daedalus, Spring 1966, p. 696.

<sup>7</sup> *Ibid.*, p. 702.



intermediară a înființării unor organisme supranaționale regionale. „Calea generală” va fi indicată de crearea unei autorități supranaționale în Europa Occidentală. Apariția unei astfel de autorități în Vestul Europei, susține acest autor, „poate servi ca un exemplu care va încuraja alte zone, mai puțin dispuse către o concepție supranațională generală, să o privească mai favorabil”<sup>8</sup>.

În favoarea creării unei „agenții supranaționale” destinată a conduce afacerile comunității internaționale pledează, de asemenea, profesorul olandez Tinbergen. Potrivit opiniei sale, soluția ar consta în „făurirea unui guvern mondial cu o forță armată mondială în timp ce toate guvernele sînt dezarmate”<sup>9</sup>. Ridicîndu-se cu vehemență împotriva „autonomiei statelor naționale”, autorul o califică drept „o reminiscență a feudalismului în lumea dezvoltată”, „cea mai periculoasă structură socială învechită”. Pe temeiul unei atari aserțiuni, el preconizează „transferul unor elemente ale autonomiei naționale, adică puterea de a adopta decizii, unor nivele superioare”, aceasta fiind, în viziunea sa, „o parte vitală a ordinii mondiale de care avem nevoie”<sup>10</sup>.

Avem de-a face, evident, cu concepții complet eronate și dăunătoare, care, nesocotind realitățile, contrazic însuși sensul istoriei. Analiza dezvoltării sociale pe baza materialismului dialectic și istoric demonstrează că națiunea, statul național, departe de a-și fi încheiat rolul, reprezintă un factor hotărîtor pentru evoluția progresistă a omenirii, nucleul fundamental al comunității internaționale. Sub influența ideilor socialismului — idei democratice, generoase, străbătute de un umanism autentic — care a proclamat pentru prima dată dreptul tuturor popoarelor la autodeterminare, în lume a apărut un număr considerabil de state suverane și independente, aceasta fiind una din trăsăturile cele mai marcante ale epocii noastre. După cum se relevă în Programul Partidului Comunist Român, „viața atestă cu putere că națiunea, statul național sînt chemate să aibă și în continuare, pentru o lungă perioadă de timp, un rol de mare însemnătate în societate, în lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru lichidarea vechilor relații de inegalitate și așezarea raporturilor dintre state pe principii noi, democratice, de demnitate, egalitate și dreptate națională și socială”<sup>11</sup>.

Aceasta este și concluzia pe care o desprind cei mai mulți specialiști în domeniul relațiilor internaționale. Se cuvine a cita aici opinia deosebit de elocventă a cercetătorului francez Merle: „statul—națiune rămîne, în fapt și în drept, celula de bază a societății internaționale și nici o formulă de înlocuire nu pare a fi în măsură de a-l înlocui în această funcțiune esențială”<sup>12</sup>.

<sup>8</sup> Ibid., p. 703.

<sup>9</sup> Jan Tinbergen, *Shaping The World Economy. Suggestions for an International Economic Policy*, New York, The Twentieth Century Fund, 1962, p. 181, 189.

<sup>10</sup> Jan Tinbergen, *Building a World Order, in Economics and World Order. From the 1970's to the 1990's*. Edited by Jagdish N. Bhagwati, New York, The Free Press, Paperback Edition, 1974, p. 143, 153.

<sup>11</sup> Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, Edit. politică, 1975, p. 143.

<sup>12</sup> Marcel Merle, *Stabilisation internationale et crise des structures nationales, in Conflits et coopération entre les Etats. 1971*, Paris, Librairie Armand Colin, 1973, p. 10.



Pornind de la constatarea realităților istorice, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, arată, la rîndul său: „În ultimele trei sau patru secole, istoria a fost făurită în primul rînd de statul-națiune și acest stat — națiune se menține încă. În mod evident el nu a fost anulat prin crearea Națiunilor Unite. Dimpotrivă, Carta O.N.U. recunoaște statul suveran ca unitate fundamentală a relațiilor internaționale...”<sup>13</sup>.

Politologul american Hinsley, recunoscînd viabilitatea statului național, demonstrează caracterul absurd, lipsit de perspectivă, al tezei care preconizează „soluția” statului mondial. Stabilirea unui singur stat mondial, dacă lucrul acesta ar fi posibil, ar duce la lichidarea sistemului internațional actual, fără a contribui la soluționarea problemelor cu care este confruntat. Dar, conchide autorul, „nu avem nici un temei pentru a crede că acest obiectiv este realizabil”<sup>14</sup>.

Complet nefondate și lipsite de realism sînt și teoriile — de genul celor menționate în rîndurile ce preced — care, atribuind suveranității sensuri străine de natura sa și punînd în sarcina ei tendințe, fenomene și manifestări negative, generate de atitudini și acțiuni politice care contravin însăși esenței sale, reprezintă un atac deschis, nedisimulat, contra suveranității naționale. Suveranitatea constituie un atribut fundamental — intangibil și inalienabil — al statului, fără de care existența statului ca atare este de neconceput. Iar fără state naționale — este cazul să amintim și să subliniem acest adevăr elementar — nu poate fi vorba de o comunitate internațională, nu pot exista relații internaționale, nu se poate imagina dreptul internațional, ar fi un nonsens să se discute despre o ordine internațională. Aceasta este dealtfel semnificația cuvintelor pronunțate de Nicolae Titulescu în urmă cu peste patruzeci și cinci de ani, atunci cînd atrăgea atenția că a preconiza abolirea suveranității „înseamnă nu numai a preconiza o soluție imposibilă”, ci și, dacă s-ar porni pe această cale, „a arunca lumea în haos și anarhie”<sup>15</sup>.

Problema de bază a restructurării ordinei mondiale nu constă, așadar, în subminarea și cu atît mai puțin în lichidarea independenței și suveranității statelor, ci în puternica lor afirmare și consolidare. Folosind expresia unui jurist indian, „Nici spectrul instaurării unui guvern mondial, în imaginea unei anumite ideologii transcendente, nici o simplă operație de «distrugere», în speranța că aceasta poate îndepărta toate obstacolele, nu reprezintă vreo atracție pentru noi”<sup>16</sup>. Principalele dificultăți nu rezidă în „absența unei anumite autorități mondiale centralizate ci mai degrabă în structurile prezente de dominație și inegalitate în lume, în absența autonomiei reale a statelor. Lumea preferată de noi trebuie să elimine această inegalitate și această dominație”<sup>17</sup>. Noua ordine mondială trebuie

<sup>13</sup> Kurt Waldheim, *Expunerea secretarului general în fața absolvenților Institutului de tehnologie din Massachusetts*, Comunicat de presă SG/SM/1835, 27 martie 1973.

<sup>14</sup> F. H. Hinsley, *Nationalism and The International System*, Hodder and Stoughton, London—Sydney—Auckland—Toronto, 1973, p. 143.

<sup>15</sup> Nicolae Titulescu, *Documente diplomatice*, București, Edit. politică, 1967, p. 297.

<sup>16</sup> Rajni Kothari, *National Autonomy and World Order: An Indian Perspective*, în 1972 *Proceedings. American Society of International Law*, „American Journal of International Law”, vol. 66, nr. 4, 1972, p. 260.

<sup>17</sup> *Ibid.*, p. 261.



să fie necesarmente întemeiată „pe autonomia fiecăruia și egalitatea tuturor statelor”<sup>18</sup>.

Făurirea unor relații internaționale juste — declara reprezentantul Suediei în dezbaterile celei de-a VI-a sesiuni extraordinare a Adunării generale a O.N.U. — trebuie să aibă drept punct necesar de pornire independența politică a statelor. Dar independența politică nu este suficientă; „ea trebuie să aibă drept corolar o independență economică, care să permită țărilor să-și edifice societățile potrivit propriilor lor proiecte și priorități”<sup>19</sup>.

Salvgardarea suveranității statelor, apărarea și întărirea independenței lor politice și economice, afirmarea fiecărei națiuni, dezvoltarea liberă și nestingherită a fiecărui popor, corespunzător voinței și aspirațiilor sale vitale — acesta este obiectivul primordial al noii ordini internaționale.

4. *Implicații și consecințe pe multiple planuri.* Constituind un vast proces înnoitor, cu numeroase incidente, în cele mai diferite domenii, noua ordine economică și politică internațională impune reevaluarea unor concepte existente, reconsiderarea lor critică, promovarea unor forme și modalități noi de colaborare, spre binele tuturor statelor și cu luarea în considerare a intereselor lor reciproce.

*Pe plan politic*, noua ordine implică, desigur, în mod prioritar, democratizarea vieții internaționale, promovarea dreptății și echității pe arena mondială, asigurarea participării tuturor statelor la luarea deciziilor, atât pe termen lung cât și pe termen scurt. Pacea, prosperitatea și progresul fiind indivizibile, toate popoarele, indiferent de continentul pe care trăiesc și de distanțele ce le separă, sînt vital interesate în făurirea păcii și securității generale, trebuie să coopereze și să conlucreze strîns, să-și aducă contribuția la realizarea acestui obiectiv de importanță vitală pentru întreaga omenire. Trebuie repudiată categoric concepția anacronică despre o ordine care ar permite unora să reglementeze toate problemele, în timp ce ceilalți ar trebui să suporte toate consecințele<sup>20</sup>. Soluționarea problemelor internaționale nu mai poate fi astăzi apanajul unui grup, monopolul unei anumite categorii de state; într-o lume a interdependențelor tot mai accentuate, interesele fundamentale ale popoarelor determină o responsabilitate comună față de destinele umanității.

Crearea condițiilor menite să permită în fapt participarea tuturor statelor, fără deosebire de sistem social, nivel de dezvoltare, potențial economic sau militar, la rezolvarea marilor probleme ce frămîntă omenirea reprezintă, în zilele noastre, o condiție hotărîtoare a democratizării relațiilor internaționale, a excluderii privilegiilor și hegemonismului, a lichidării politicii de monopol și dictat, a instaurării perfecte egalități în drepturi a tuturor statelor. O atenție specială trebuie să se acorde asigurării premiselor de natură a permite participarea directă, pe temeiul unei adevărate egalități, a statelor mici și mijlocii la viața internațională, în toate sectoarele și componentele sale. Călăuzite de convingerea că numai în condiții

<sup>18</sup> *Ibid.*, p. 268.

<sup>19</sup> Doc. O.N.U., A/PV. 2219, 19 aprilie 1974.

<sup>20</sup> Vezi cuvîntarea reprezentantului Republicii Burundi la sesiunea extraordinară a Adunării generale a O.N.U. din 1974 (Doc. O.N.U., A/PV. 2221, 22 aprilie 1974).



de pace le este apărută cel mai bine ființa lor națională, își pot consacra integral talentele și energiile propășirii lor economice și sociale, își pot afirma pe deplin personalitatea și capacitatea creatoare, țările mici și mijlocii sînt în cel mai înalt grad interesate să ia parte activă la căutarea și găsirea soluțiilor celor mai potrivite numeroaselor probleme de care depind propriile lor destine, soarta întregii lumi.

O veritabilă democratizare a relațiilor internaționale presupune, în același timp, abolirea oricăror forme de dominație și asuprire imperialistă, lichidarea definitivă a colonialismului și neocolonialismului, a politicii de discriminare rasială și apartheid, eliminarea actelor de forță și de amenințare cu forța, rezolvarea pașnică a tuturor problemelor litigioase, pe calea tratativilor și înțelegerii.

O ordine nouă, democratică, postulează, totodată, *un proces continuu de discuții și negocieri*, lărgirea și multiplicarea contactelor, la toate nivelele, organizarea periodică a unor întâlniri și reuniuni, în cadru bilateral și multilateral, pe plan regional și universal. Așa cum o indică experiența, un rol proeminent revine întâlnirilor, contactelor și dialogului la cel mai înalt nivel, cu participarea directă a șefilor de state și de guverne. Nu există problemă internațională, oricît de spinoasă ar fi, care să nu poată fi soluționată prin intermediul negocierilor, duse cu asiduitate și răbdare, în spiritul încrederii și respectului reciproc. Șansele de succes ale negocierilor sînt condiționate de existența unei voințe politice reale de a parveni la rezultate tangibile, manifestîndu-se receptivitate și înțelegere față de pozițiile părților direct implicate și interesele generale ale comunității internaționale.

Pentru întronarea relațiilor noi trebuie să se producă o *mutație în conduita internațională a statelor*, în atitudinea și politica lor, în stilul și metodele folosite. „O anumită transformare în conduita internațională va fi necesară — observă Hinsley —, o transformare mai profundă decît oricare din cele ce au avut loc după începutul secolului al XIX-lea, cînd sistemul internațional modern a intrat pentru prima dată pe făgașul actual”<sup>21</sup>. În esență, aceasta presupune: adeziunea sinceră a tuturor statelor la marile idealuri ale păcii și securității, justiției și progresului; concordanța obligatorie dintre țelurile proclamate și acțiunile întreprinse, dintre gînd și faptă; abordarea constructivă a problemelor; căutarea neîncetată, prin eforturi conjugate, de soluții acceptabile tuturor; hotărîrea de a pune imensa capacitate științifică și tehnică de care dispune omenirea în slujba grandioaselor sarcini ale epocii; atașamentul indefectibil față de rigorile legilor internaționale și formarea deprinderii de a le respecta în spiritul și litera lor; înalta responsabilitate a fiecărui stat pentru apărarea valorilor perene și destinele comune ale umanității.

Schimbarea mentalității statelor trebuie să ducă la o *nouă solidaritate internațională*, ale cărei reguli de bază să fie egalitatea, justiția și echitatea. O astfel de solidaritate impune, înainte de toate, obligația popoarelor, a statelor, a guvernelor de a veghea ca bunurile lor supreme să nu fie periclitare prin acțiuni iresponsabile, individuale sau colective. Este vorba, cu alte cuvinte, de datoria comună de a apăra, prin eforturi unite, cauza păcii, libertății, progresului și civilizației, față de orice amenințare, indife-

<sup>21</sup>Op. cit., p. 148.



rent de natura sau proveniența sa. Nimeni nu trebuie să fie insensibil față de primejdiile ce se abat asupra altor națiuni. Nimeni nu trebuie să adopte o atitudine pasivă atunci când unul sau mai multe popoare sînt amenințate, ori cad victime ale imixtiunilor, presiunilor și constrîngerilor de orice fel, ale oricărui act de forță. Tuturor statelor le incumbă obligația de a acorda cu promptitudine sprijinul lor efectiv — politic, moral, material — țării sau țărilor supuse violenței din exterior. Noua solidaritate internațională trebuie să ducă în mod necesar la creșterea rolului popoarelor în promovarea unei politici noi, a unor relații de apropiere și înțelegere, de încredere și ajutor reciproc, să sporească răspunderea lor colectivă pentru apărarea redutelor păcii, libertății și progresului.

Între *ordinea nouă, politică nouă, relații noi și democratizarea relațiilor internaționale* se evidențiază tot mai mult un raport de strînsă și indisolubilă conexiune. Politica nouă, expresie a noilor realități ce se statornicesc în lume, determină tot mai mult transformarea structurală a relațiilor interstatale, din relații de oprimare și aservire, în relații de colaborare reciproc avantajoasă, înfăptuite pe baze democratice. La rîndul său, democratizarea relațiilor internaționale generează condiții favorabile instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, care reprezintă, într-un fel, sinteza eforturilor tuturor statelor pentru promovarea unui nou tip de relații în lume. Întemeindu-se pe angajamente ferme ale statelor de a respecta principiile dreptului și echității, pe un sistem de relații chemat să asigure egalitatea reală a tuturor statelor, noua ordine contribuie la ridicarea pe o treaptă nouă a ideii democratizării raporturilor internaționale. În același timp, ea favorizează în mod obiectiv politica națională a statelor suverane, manifestarea acestora ca subiecte cu drepturi depline ale relațiilor internaționale contemporane \*.

---

\* Autorii își propun să revină într-un studiu viitor, asupra problemelor care au fost doar tangențial examinate în cercetarea de față (este vorba, în special, de aspectele și implicațiile de ordin economic social, juridic și instituțional ale noii ordini).